

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ (Α.Ε.Π.Π.)

7ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της την 9^η Ιουλίου 2019 με την εξής σύνθεση: Χρυσάνθη Χαραλαμποπούλου-Πρόεδρος, Χρυσάνθη Ζαράρη-Εισηγήτρια και Μιχαήλ Σειραδάκης, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 31.05.2019 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΑΕΠΠ 668/31.05.2019 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής προσφεύγων), που εδρεύει στην Αθήνα, επί της οδού ...αρ....., όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (ΚΕΔΕ) η οποία αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ), το οποίο εποπτεύεται από τον Υπουργό Εσωτερικών (παρ. 9 άρθρο 282 ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 11 του άρθρου 58 του ν. 3966/2011), ανήκει στους φορείς Γενικής Κυβέρνησης και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, και ως προς την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων διέπεται από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία περί Δημοσίου (εφεξής αναθέτουσα αρχή), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή ο προσφεύγων αιτείται να ακυρωθεί η Διακήρυξη με Αρ. Πρωτ.: 1368_2019 της 15-05-2019, κατά το μέρος της που προσβάλλεται με την υπό εξέταση Προδικαστική Προσφυγή και να επαναληφθεί ο σχετικός Διαγωνισμός με νέα Διακήρυξη με απάλειψη του κατά τους ισχυρισμούς του παράνομου, αντιφατικού και απολύτως ασύνδετου προς τις υπηρεσίες που προκηρύσσονται, όρου της ανωτέρω Διακήρυξης.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Χρυσάνθη Γ. Ζαράρη

**Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο**

1. Επειδή για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής έχει καταβληθεί e-παράβολο ύψους 600,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό 279448197959 0730 0041, εκτύπωση ηλεκτρονικής συναλλαγής της 31.05.2019 που αφορά στην πληρωμή του εν λόγω παραβόλου δια μέσου της ΕΘΝΙΚΗΣ Τράπεζας και εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών όπου στο πεδίο κατάσταση του ως άνω παραβόλου αναφέρεται η ένδειξη «Δεσμευμένο»).

2.Επειδή, με την με αριθμό 1368_2019/15.05.2019 διακήρυξη, η αναθέτουσα αρχή προκήρυξε Δημόσιο Ηλεκτρονικό Διαγωνισμό για την σύναψη σύμβασης παροχής υπηρεσιών με αντικείμενο «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Υποστήριξης για την Υλοποίηση της Πράξης με MIS 5030041 με τίτλο “Αναβάθμιση Λειτουργιών της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ) και των Δήμων της Χώρας για την Δυναμική Υποστήριξη και Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος», με εκτιμώμενη αξία 100.806,45 €, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής και καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών την 14.06.2019. Ειδικότερα αντικείμενο της προς ανάθεση σύμβασης αποτελεί η παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ) σχετικά με: τη διαχείριση, το συντονισμό, την παρακολούθηση της υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, τον έλεγχο της ενταγμένης Πράξης σε όλη τη διάρκεια ζωής της σύμβασης καθώς και το διαχειριστικό κλείσιμο της Πράξης με τίτλο «Αναβάθμιση Λειτουργιών της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος (ΚΕΔΕ) και των Δήμων της Χώρας για την Δυναμική Υποστήριξη και Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος» με κωδικό MIS 5039941 με βάση τις απαιτήσεις που ορίζονται από την ΕΥΔ Ε.Π. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ.

Αριθμός απόφασης: 729/2019

3. Επειδή, σύμφωνα με τα στοιχεία του φακέλου η διακήρυξη καταχωρήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ) ΑΔΑΜ: 19PROC004952523 στις 15.05.2019 καθώς και στην διαδικτυακή πύλη του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ όπου έλαβε αύξοντα αριθμό ΕΣΗΔΗΣ 73866.

4. Επειδή, ο διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ως εκ του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, σύμφωνα με το άρθρο 345 του ν. 4412/2016.

5. Επειδή, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε στις 31.05.2019 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, δοθείσας της δημοσίευσης της προσβαλλόμενης στις 15.05.2019, β) ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ από τον προσφεύγοντα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, και γ) είναι νομίμως υπογεγραμμένη σύμφωνα με τις διατάξεις του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016 και του ΠΔ 39/2017.

6. Επειδή, κατά τα παγίως γεγόμενα δεκτά και υπό το πρίσμα του προϊσχύσαντος νομοθετικού πλαισίου (Ν. 3886/2010), που δεν διαφοροποιείται εν προκειμένω και στο ισχύον πλαίσιο (Ν. 4412/2016), το θεσπιζόμενο με τον νόμο σύστημα παροχής δικαστικής προστασίας, κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σκοπεί στην προστασία όσων ενδιαφέρονται να τους ανατεθούν οι παραπάνω συμβάσεις, έναντι της βλάβης την οποία υφίστανται ή ενδέχεται να υποστούν από την εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής, παράβαση των κανόνων, οι οποίοι καθορίζουν τις προϋποθέσεις συμμετοχής στον διαγωνισμό, τη διαδικασία επιλογής του αναδόχου της σύμβασης που πρόκειται να συναφθεί, καθώς και τα κριτήρια, βάσει των οποίων θα αναδειχθεί ο τελευταίος. Κατά συνέπεια, εάν ο ενδιαφερόμενος για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Α.Ε.Π.Π. κατά την έννοια του άρθρου 3 του ΠΔ 39/2017 και του άρθρου 360 του Ν. 4412/2016 κατά της Διακήρυξης ή των

Αριθμός απόφασης: 729/2019

τροποποιητικών της πράξεων, θα πρέπει, προκειμένου να θεωρηθεί ότι ασκεί την προσφυγή αυτή με έννομο συμφέρον, να επικαλεσθεί, με τρόπο συγκεκριμένο και ειδικό, βλάβη από συγκεκριμένο όρο της Διακήρυξης, ο οποίος παραβιάζει κατ' αυτόν τους κανόνες που αφορούν τις προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό, τη διαδικασία επιλογής του αναδόχου ή τα εφαρμοστέα για την ανάδειξή του κριτήρια, σε σημείο που να αποκλείει ή να καθιστά ουσιωδώς δυσχερή τη συμμετοχή του στον διαγωνισμό, ενώ περαιτέρω, εάν εν συνεχεία λάβει μέρος στον διαγωνισμό, θα πρέπει, προκειμένου να θεωρηθεί ότι ασκεί την αίτηση αυτή με έννομο συμφέρον, η συμμετοχή του στο διαγωνισμό να συνοδεύεται από την διατύπωση επιφυλάξεως ως προς τη νομιμότητα του όρου ή των όρων της διακήρυξης από τους οποίους βλάπτεται [ΣΤΕ (Ασφ) 9/2015, ΔΕφΑθ (Αναστ.) 44/2015, ΔΕφΑθ (Ασφ) 561 /2013, ΣΤΕ(Ασφ) 314/2013, ΣΤΕ (Ασφ) 472/2012, ΣΤΕ (Ασφ) 718/2012, ΣΤΕ (Ασφ) 714/2012, ΣΤΕ 890/2009, ΣΤΕ 1415/2008 Ολομ., 881/2008, Ε.Α. 131/2003 κ.ά.].

7.Επειδή, στην υπό εξέταση προσφυγή, ο προσφεύγων, αναφέρει τους λόγους εκείνους που δικαιολογούν την επίκληση βλάβης εκ μέρους του, λόγω του ότι η διατύπωση των προσβαλλόμενων με την κρινόμενη προσφυγή όρων της διακήρυξης, αποκλείει, κατά δήλωσή του, αθέμιτα τη συμμετοχή του από τον εν λόγω διαγωνισμό εις βάρος των συμφερόντων του και με ζημία του, συνεπακόλουθα θεμελιώνει, το πως στοιχειοθετείται εκ μέρους του η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος για την προσβολή όρου της υπό σκέψης 2 ανωτέρω διακήρυξης.

8. Επειδή, με την από 03.06.2019 Πράξη της Προέδρου του 7^{ου} Κλιμακίου, ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής και επί του αιτήματος λήψης προσωρινών μέτρων.

9. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή : α) προέβη, στις 04.06.2019 σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προδικαστικής προσφυγής σε κάθε

ενδιαφερόμενο τρίτο και β) απέστειλε στην ΑΕΠΠ, δια της «επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ, τις απόψεις της με αρ. πρωτ. 1509/06.06.2019 και με 1599/19.06.2019 επί του αιτήματος λήψης μέτρων προσωρινής προστασίας και της υπό εξέταση προδικαστικής προσφυγής αντίστοιχα.

10. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η ως άνω προσφυγή νομίμως και παραδεκτώς εισάγονται ενώπιον του 7^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ, σύμφωνα με τις διατάξεις του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016 και του Π.Δ/τος 39/2017. Σημειώνεται δε ότι με την με αρ. Α 259/10.06.2019 Απόφαση ΑΕΠΠ ανεστάλη η πρόοδος της επίμαχης διαγωνιστικής διαδικασίας.

11. Επειδή, ο προσφεύγων κατόπιν αναλυτικής παράθεσης του αντικειμένου της προς σύναψη σύμβασης ισχυρίζεται ότι, ο όρος 2.2.6 της διακήρυξης περί τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας των προσφερόντων με τον οποίο απαιτείται, μεταξύ άλλων, *«Το σύνολο της Ομάδας Έργου θα πρέπει - επί ποινή αποκλεισμού-, να συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να είναι εταίροι ή μέλη διοίκησης του υποψήφιου αναδόχου ή σε περίπτωση ένωσης / κοινοπραξίας θα πρέπει να συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να είναι εταίροι ή μέλη διοίκησης των νομικών προσώπων που μετέχουν στην ένωση / κοινοπραξία»*, είναι παράνομος ως αντίθετος προς το ρητό περιεχόμενο της παρ. 4 του άρθρου 75 του ν.4412/16 (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) σε συνδυασμό με το εδ. β) του Παραρτήματος XII (Μέρος Β΄) του Προσαρτήματος Α΄ του ν.4412/16 καθώς και του άρθρου 78 του ν.4412/16, αλλά και αντιφατικός προς άλλο όρο της διακήρυξης περί δάνειας εμπειρίας, με τον οποίο επιτρέπεται η κάλυψη των κριτηρίων τεχνικής ικανότητας μέσω δάνειας εμπειρίας. Σε κάθε δε περίπτωση, ισχυρίζεται ο προσφεύγων, είναι απολύτως ασύνδετος προς τις υπηρεσίες, που προκηρύσσονται και δυσανάλογος θίγοντας προδήλως την αρχή της αναλογικότητας, που διέπει το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και ότι εν τέλει, έχει ως αποτέλεσμα τον παράνομο περιορισμό του ανταγωνισμού. Περαιτέρω, ο προσφεύγων εξειδικεύει τους ισχυρισμούς του αναφέροντας αυτολεξεί ότι *«στην παρ. 4 του άρθρου 75 του ν.4412/16 σε συνδυασμό με το εδ. β) του Παραρτήματος XII (Μέρος Β΄) του*

Προσαρτήματος Α΄ του ν.4412/16, ορίζεται ευθέως ότι το προσωπικό του προσφέροντος, που θα αποτελέσει κριτήριο τεχνικής/επαγγελματικής ικανότητας «μπορεί να ανήκει στον ίδιο ή σε τρίτο». Η παραπάνω διάταξη είναι εναρμονισμένη με τη διάταξη του άρθρου 78 παρ. 1 του ν.4412/16 περί δάνειας εμπειρίας, που ορίζει «1. Όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 75 και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 75, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. ....».

Συνεπώς, ισχυρίζεται, ότι ο επίμαχος όρος της διακήρυξης είναι παράνομος ως αντίθετος (και) προς την παραπάνω ρητή διάταξη του νόμου, δηλ. του άρθρου 78 παρ. 1 του ν.4412/16, αφού ο όρος αυτός απαγορεύει και αποκλείει τον δανεισμό του προσωπικού, που αποτελεί κριτήριο τεχνικής ικανότητας του προσφέροντος από τρίτο. Δεδομένου, δε ότι στην Διακήρυξη περιλαμβάνεται όρος περί δάνειας εμπειρίας δηλ. την παράγραφο 2.2.8 Στήριξη στην ικανότητα τρίτων, του τεύχους διακήρυξης που αναφέρει ότι: «Οι οικονομικοί φορείς, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της παραγράφου 2.2.6), μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται», είναι σαφές ότι ο επίμαχος όρος είναι (και) αντιφατικός προς τον προαναφερόμενο, καθιστώντας τη διακήρυξη, που περιλαμβάνει και τους δύο, άκυρη κατά την πάγια νομολογία των Δικαστηρίων. Επικουρικά, επισημαίνεται ότι ο επίμαχος όρος είναι παράνομος (και) ως απολύτως ασύνδετος προς τις υπηρεσίες, που προκηρύσσονται και ως δυσανάλογος γι'αυτές θίγοντας προδήλως την Αρχή της αναλογικότητας, που διέπει το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων. Ειδικότερα οι υπηρεσίες, που προκηρύσσονται είναι οι ακόλουθες: παροχή συμβουλευτικών

υποστηρικτικών υπηρεσιών από τον Ανάδοχο προς τη ΚΕΔΕ σχετικά με: τη διαχείριση, το συντονισμό, την παρακολούθηση της υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου, τον έλεγχο της ενταγμένης Πράξης σε όλη τη διάρκεια ζωής της σύμβασης καθώς και το διαχειριστικό κλείσιμο της Πράξης». Όπως είναι πρόδηλο ούτε η ποιότητα ούτε άλλο στοιχείο των υπηρεσιών αυτών επηρεάζεται από την έννομη σχέση εξαρτημένης εργασίας ή συνεργασίας με τον προσφέροντα των προσώπων, που αποτελούν μέλη της Ομάδας έργου, ούτε δικαιολογούν καθιονδήποτε τρόπο την σχετική επιλογή της Αναθέτουσας, παρέχοντας την εντύπωση ότι όχι μόνο είναι άσχετα και δυσανάλογα προς τις ανάγκες της αλλά και ότι κατατείνουν ευθέως στον περιορισμό του ανταγωνισμού».

12. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με τις οικείες απόψεις της, ισχυρίζεται ότι «Ο εν λόγω όρος όπως και οι λοιποί όροι της ως άνω Διακήρυξης κρίνεται απολύτως νόμιμος και σύμφωνος με όσα προβλέπονται στο Ν. 4412/2016 περί δημοσίων έργων και συγκεκριμένα της παρ. 4 του άρθρου 75 του ν.4412/16 (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) σε συνδυασμό με το εδ. β) του Παραρτήματος XII (Μέρος Β΄) του Προσαρτήματος Α΄ του ν.4412/16 καθώς και του άρθρου 78 του ν.4412/16, αλλά κι εν γένει με την αρχή της αναλογικότητας που διέπει το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων. Ειδικότερα από τον συνδυασμό των ανωτέρω, προκύπτει ότι εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών να επιβάλλουν τις απαιτήσεις εκείνες, οι οποίες, κατά την κρίση τους, διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, καθώς και την αναγκαία τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, για την εκτέλεση της σύμβασης σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας, ανάλογα με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης. Οι εν λόγω απαιτήσεις πρέπει να σχετίζονται και να είναι ανάλογες με το αντικείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης (άρθρο 75 παρ. 1, 3 και 4 του ν. 4412/2016). Ο συγκεκριμένος όρος της διακήρυξης διασφαλίζει την επάρκεια και την ικανότητα των υποψηφίων να ανταποκριθούν στο πολυσύνθετο μίγμα υπηρεσιών που καλείται να προσφέρει υποστηρικτικά στην Αναθέτουσα Αρχή, στο πλαίσιο

υλοποίησης ενός σημαντικά μεγάλου Έργου που έχει αναλάβει ως Δικαιούχος η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος. Συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες που θα προσφέρει ο Ανάδοχος προς τη ΚΕΔΕ στο πλαίσιο του Έργου (Υπόεργο 5) της εγκεκριμένης Πράξης με κωδικό MIS 55030041, αφορούν τουλάχιστον στα κάτωθι, για όλη τη διάρκεια ζωής της σύμβασης: □ Υποστήριξη στον έλεγχο και καταχώρηση στην ηλεκτρονική υποβολή του ΟΠΣ των στοιχείων που προβλέπονται από το Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου βάσει ένταξης για την ενότητα της παρακολούθησης της υλοποίησης της Πράξης □ Υποστήριξη στη διαδικασία σύνταξης και υποβολής τεχνικών δελτίων υποέργων, Δελτίων Δήλωσης Δαπανών υποέργων, Δελτίων Παρακολούθησης προόδου της Πράξης και της Δήλωσης Ολοκλήρωσης Πράξης □ Υποστήριξη σε όλα τα στάδια διενέργειας των διαγωνιστικών διαδικασιών (κατάρτιση των τευχών Διακήρυξης σε επίπεδο φυσικού και οικονομικού αντικείμενου όλων των Υποέργων της Πράξης, σύμφωνα με τον ν.4412/2016 και όλων των απαιτούμενων παραρτημάτων, κατάρτιση σχεδίου σύμβασης, σύνταξη εισηγήσεων και πρακτικών προς το αρμόδιο όργανο του φορέα, διευκρινίσεις στους δυνητικούς αναδόχους επί των όρων της διακήρυξης, διαχείριση ενστάσεων, υποστήριξη σε διοικητικά και νομικά θέματα, υποστήριξη στη διαδικασία ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών των υποψήφιων αναδόχων, υποστήριξη στην υπογραφή της σχετικής σύμβασης, έλεγχος των δικαιολογητικών κατακύρωσης και σύνταξη απόφασης κατακύρωσης, σύνταξης της σύμβασης με ανάδοχο κ.α.) □ Υποστήριξη στη διαχείριση και παρακολούθηση της ενταγμένης Πράξης κατά την περίοδο υλοποίησής της σε σχέση με τους όρους ένταξης και τους ειδικότερους στόχους και δείκτες που πρέπει να επιτευχθούν σε επίπεδο Ε.Π. □ Υποστήριξη στη σύνταξη των αιτημάτων πληρωμής για την καταβολή των δόσεων και υποστήριξη του δικαιούχου στις πληρωμές των αναδόχων □ Υποστήριξη στη σύνταξη και υποβολή των απαιτούμενων τροποποιητικών Τεχνικών Δελτίων υποέργων (λόγω τροποποιήσεων σε φυσικό και οικονομικό αντικείμενο) και των τελικών τεχνικών δελτίων □ Δημιουργία και λειτουργία μηχανισμού παρακολούθησης, ελέγχου και πιστοποίησης του οικονομικού αντικείμενου (δαπάνες) με βάση τους κανόνες επιλεξιμότητας του ΕΣΠΑ 2014-

2020 και της απόφασης ένταξης της πράξης □ Υποστήριξη στη διαδικασία παραλαβής, ελέγχου και πιστοποίησης του έργου του Αναδόχου (σύνταξη πρωτοκόλλων παραλαβής, έλεγχος παραδοτέων και τυχόν συστάσεις στον ανάδοχο για βελτιώσεις – διορθώσεις) □ Τήρηση του φακέλου του έργου (Διοικητικός Φάκελος, Φάκελος Διαγωνισμών και Προμηθειών, Φάκελος Φυσικού Αντικειμένου και Φάκελος Οικονομικού Αντικειμένου) □ Υποστήριξη για τον έλεγχο των χρόνων ανταπόκρισης/παρέλευσης μεταξύ οροσήμεων (ένταξης, προκήρυξης, συμβασιοποίησης κ.λπ), καθυστερήσεων ενεργοποίησης κ.α. □ Συστηματική παρακολούθηση του χρονοδιαγράμματος, του φυσικού και του οικονομικού αντικειμένου και της πορείας υλοποίησης της Πράξης (τήρηση του καταρτισθέντος χρονοδιαγράμματος διοικητικών ενεργειών και εργασιών) □ Επιτυχής υλοποίηση του έργου και των υποέργων, με αποφυγή πιθανών υπερβάσεων χρόνου και κόστους & την επίσπευση υλοποίησης των εργασιών που παρουσιάζουν χρονική καθυστέρηση □ Διασφάλιση της ποιότητας των παραδοτέων προϊόντων κάθε υποέργου □ Διασφάλιση της διασύνδεσης και διαλειτουργικότητας των υποέργων □ Εντοπισμό αποκλίσεων από τους όρους της απόφασης ένταξης ή χρονικών καθυστερήσεων σε σχέση με την προγραμματισθείσα πρόοδο και η αναφορά τους στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΚΕΔΕ - Εντοπισμός και αντιμετώπιση των προβλημάτων που μπορεί να οδηγήσουν σε αδυναμία ολοκλήρωσης του προγραμματισμένου φυσικού αντικειμένου βάσει του εκτιμώμενου προϋπολογισμού - Εντοπισμός και αντιμετώπιση των προβλημάτων που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την έγκαιρη ολοκλήρωση κάθε υποέργου (χρηματοδοτική ανεπάρκεια, διοικητικές αδυναμίες, έλλειψη τεχνογνωσίας, τεχνικές ατέλειες, ατέλειες μελετών, νομικές ή δικαστικές εμπλοκές, αδυναμίες διαχείρισης, κλπ.) με κατάλληλες ενέργειες και υποβολή αντίστοιχων προτάσεων οι οποίες πρέπει να θέτονται έγκαιρα υπόψη της Αναθέτουσας Αρχής □ Εντοπισμός προβλημάτων που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την υλοποίηση των υποέργων και του συνόλου του έργου και στην έγκαιρη υποβολή προτάσεων αντιμετώπισής τους □ Υποστήριξη στη διενέργεια διοικητικών επαληθεύσεων προκειμένου να επιβεβαιωθεί η παράδοση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών και η ορθή πραγματοποίηση

των δαπανών που δηλώνει η ΚΕΔΕ ως Δικαιούχος, καθώς και η συμμόρφωση της Πράξης προς τους εθνικούς και κοινοτικούς κανόνες □ Στην υλοποίηση των ενεργειών και τον έλεγχο των σχετικών παραδοτέων, όπως αυτά προκύπτουν από τα τεύχη διακήρυξης των υποέργων και την υλοποίηση των σχετικών συμβάσεων □ Παρακολούθηση σε ό,τι αφορά την τήρηση των υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η ΚΕΔΕ, την πορεία της Πράξης που υλοποιεί, τις υποχρεώσεις δημοσιότητας, την τήρηση χωριστής λογιστικής μερίδας ή επαρκούς λογιστικής κωδικοποίησης, την τήρηση σαφούς διαδρομής ελέγχου σε κάθε στάδιο τόσο διοικητικό όσο και οικονομικό (και αποτύπωσής του σε σχετικά έγγραφα ή και πληροφοριακά συστήματα) και την τήρηση των πολιτικών σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τις οδηγίες και κατευθύνσεις της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης □ Κατάρτιση αναφορών και παρουσιάσεων για την πρόοδο της υλοποίησης της Πράξης, με αναλυτικά στοιχεία φυσικού αντικείμενου, συμβάσεων, δαπανών κ.α. για όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης □ Λοιπές αναφορές βάσει των αναγκών του φορέα ή/και της Διαχειριστικής Αρχής, όποτε αυτές απαιτηθούν - Παρίσταται, εφόσον κληθεί από την Αναθέτουσα Αρχή, σε συνεδριάσεις υψηλού επιπέδου που αφορούν το έργο, παρουσιάζοντας τα απαραίτητα στοιχεία για την ουσιαστική λήψη αποφάσεων □ Απολογιστικές αναφορές εργασιών συμβούλου υποστήριξης στο διαχειριστικό κλείσιμο της Πράξης με κατάλληλο υλικό τεκμηρίωσης □ Υποστήριξη προς την ΚΕΔΕ στην προετοιμασία & διενέργεια τυχόν επιτόπιων επαληθεύσεων και ελέγχων από Εθνικά και Κοινοτικά όργανα, καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης □ Συνολικά, η παροχή υπηρεσιών υποστήριξης σε κάθε ενέργεια που απορρέει από τις υποχρεώσεις της ΚΕΔΕ ως Τελικού Δικαιούχου του ΕΠ και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις του, συμπεριλαμβανομένων υποχρεώσεων που σχετίζονται με ενέργειες διαχείρισης των χρηματοδοτήσεων που αφορούν στο υπό παρακολούθηση έργο και υποέργα αυτού □

Σε αυτό το πλαίσιο, ο Ανάδοχος οφείλει να εξασφαλίζει την ολοκληρωμένη, έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση των εμπλεκόμενων στη λήψη

αποφάσεων καθώς και σε κρίσιμα θέματα και να εισηγείται επεξεργασμένα εναλλακτικά σενάρια, με στόχο την πλήρη και διαρκή ενημέρωση αναφορικά με την εξέλιξη της υλοποίησης των υποέργων της Πράξης. Σημειωτέον δε δεδομένης της πολυπλοκότητας της Πράξης της Αναθέτουσας Αρχής επί της οποίας καλείται να υποστηρίξει ο Υποψήφιος, ο όρος είναι αναγκαίος και καθόλα νόμιμος ώστε να διασφαλίσουμε την ορθή παρακολούθηση και υλοποίηση του Έργου, απολύτως συνδεδεμένος με το πλήθος και την πολυπλοκότητα των υπηρεσιών που καλείται να προσφέρει ο ανάδοχος της εν λόγω Διακήρυξης καθόσον απαιτείται σύμφωνα με τον όρο 2.2.6 όλα τα μέλη της ομάδας έργου να έχουν καθημερινή παρουσία στα γραφεία της Αναθέτουσας Αρχής καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του Έργου. Αυτό είναι και το ουσιώδες σημείο καθόσον η απαίτηση της καθημερινής παρουσίας όλων των μελών της ομάδας έργου στα γραφεία της αναθέτουσας αρχής, προϋποθέτει την ενεργό εργασιακή σύμβαση εργασίας μεταξύ των μελών της ομάδας έργου και του αναδόχου είτε υπό την μορφή της σύμβασης εξηρημένης εργασίας, αφού εκ του αντικείμενου της εργασίας αυτών (είναι υπάλληλοι και όχι ελεύθεροι επαγγελματίες) αλλά και εκ της φύσεως της δικαιολογείται μόνο η ύπαρξη σύμβασης εξηρημένης εργασίας, επιπλέον δε διασφαλίζεται η αναθέτουσα αρχή τόσο για τήρηση των όρων της εργατικής νομοθεσίας αλλά και σε τυχόν έλεγχο από αρμοδίους φορείς δικαιολογείται η καθημερινή παρουσία τους στο χώρο της, είτε τα μέλη της ομάδας έργου να είναι εταίροι ή μέλη διοίκησης του υποψήφιου αναδόχου ή σε περίπτωση ένωσης / κοινοπραξίας θα πρέπει να συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να είναι εταίροι ή μέλη διοίκησης των νομικών προσώπων που μετέχουν στην ένωση / κοινοπραξία. Επιπλέον να τονίσουμε ότι ο εν λόγω όρος δεν είναι αντιφατικός προς τον όρο 2.2.8 της Διακήρυξης περί στήριξης στην ικανότητα τρίτων, με τον οποίο επιτρέπεται η κάλυψη των κριτηρίων τεχνικής ικανότητας μέσω δάνειας εμπειρίας, ορίζοντας σαφώς ότι «Οι οικονομικοί φορείς, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της παραγράφου 2.2.6), μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των

δεσμών τους με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται. Ειδικά, όσον αφορά στα κριτήρια επαγγελματικής ικανότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο, εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Όταν οι οικονομικοί φορείς στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την απαιτούμενη με τη διακήρυξη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς και αυτοί στους οποίους στηρίζονται είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης. Υπό τους ίδιους όρους οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων.».

Συνεπώς, είναι απολύτως κατανοητό, νόμιμο και σε αναλογία της ζητούμενης υπηρεσίας, τα στοιχεία που πρέπει να ικανοποιεί ο Υποψήφιος ανάδοχος, ως προς τα μέλη της ομάδας έργου επί ποινής αποκλεισμού, στα πλαίσια της διακριτικής ευχέρειας μου ως αναθετούσης αρχής, να θέσω τις απαιτήσεις εκείνες, οι οποίες, κατά την κρίση μου, διασφαλίζουν ότι οι υποψήφιοι ανάδοχοι, διαθέτουν την αναγκαία τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, για την εκτέλεση της σύμβασης σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας, ανάλογα με το αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης σύμφωνα με το άρθρο 75 παρ. 1, 3 και 4 του ν. 4412/2016), ενώ σε περίπτωση που κάποιος υποψήφιος ανάδοχος δεν δύναται να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις που ορίζει η Διακήρυξη, προσφέρεται σαφώς και ευκρινώς η δυνατότητα να στηριχτεί στην ικανότητα τρίτων, με την υποχρέωση η απαίτηση που αφορά την ομάδα έργου να ικανοποιηθεί αντίστοιχα από τον δανειζών την εμπειρία. Σε κάθε περίπτωση η προσφεύγουσα, ενώ δεν προσφεύγει κατά των συγκεκριμένων κριτηρίων επιλογής της διακήρυξης θεωρώντας τους ορθούς, στην προσφυγή της δεν αναφέρει ως όφειλε ότι ενδεχομένως στηριζόμενη στην ικανότητα τρίτων, αυτό

συνεπάγεται για αυτήν δυσανάλογο αυξημένο κόστος, το οποίο θα έπρεπε να υπολογίσει και να αναφέρει το κόστος συμμετοχής που επάγεται η στήριξη της από τρίτους προκειμένου να κριθεί εάν αυτό είναι δυσανάλογο ως προς το κόστος συμμετοχής της και πόσο αυτό λειτουργεί αποτρεπτικά ως προς τον ανταγωνισμό. Όπως είναι φυσικό και γνωστό τοις πάσι η στήριξη σε ικανότητα τρίτων στην συγκεκριμένη υπόθεση δεν συνεπάγεται καμιά αύξηση κόστους συμμετοχής καθόσον πρόκειται περί κάλυψης του μισθολογικού κόστους και μόνον των μελών της ομάδας έργου.». Σημειώνεται ότι η αναθέτουσα αρχή επισυνάπτει και την θετική γνώμη της διαχειριστικής αρχής για την έγκριση της οικείας διακήρυξης.

13. Επειδή, η παρ. 1 του άρθρου 18 του Ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης [...] Οι αναθέτουσες αρχές λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των διατιθέμενων προς το σκοπό αυτό δημοσίων πόρων [...]».

14. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 1 και 2 του ν. 4412/2016 «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών.

15. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 75 «Κριτήρια επιλογής» (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) του ν. 4412/2016 ορίζεται:

«1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν:

- α) την καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας,
- β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια,
- γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους 2, 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει τις εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις, τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης. [...].

4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης. [...]

5. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Περαιτέρω, στο Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α «Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής» του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «Αποδεικτικά στοιχεία των τεχνικών ικανοτήτων του οικονομικού φορέα, που αναφέρονται στο άρθρο 75: α) οι ακόλουθοι κατάλογοι: i) κατάλογος των εργασιών που εκτελέσθηκαν την τελευταία πενταετία, κατά μέγιστο όριο, συνοδευόμενος από πιστοποιητικά ορθής εκτέλεσης και ολοκλήρωσης των σημαντικότερων εργασιών εάν είναι απαραίτητο για τη διασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνισμού, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ότι θα λαμβάνονται υπόψη στοιχεία σχετικών εργασιών

που εκτελέσθηκαν πριν από την τελευταία πενταετία, ii) κατάλογος των κυριότερων παραδόσεων ή των κυριότερων υπηρεσιών που πραγματοποιήθηκαν την τελευταία τριετία, κατά μέγιστο όριο, με αναφορά του αντίστοιχου ποσού, της ημερομηνίας και του δημόσιου ή ιδιωτικού παραλήπτη. Εάν είναι απαραίτητο για τη διασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου ανταγωνισμού, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ότι θα λαμβάνονται υπόψη στοιχεία σχετικών αγαθών ή υπηρεσιών που παραδόθηκαν ή εκτελέσθηκαν πριν από την τελευταία τριετία»[.....] «β) αναφορά του τεχνικού προσωπικού ή των τεχνικών υπηρεσιών, είτε ανήκουν απευθείας στην επιχείρηση του οικονομικού φορέα είτε όχι, ιδίως των υπευθύνων για τον έλεγχο της ποιότητας και....»

16. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 78 «Στήριξη στις ικανότητες άλλων φορέων» (άρθρο 63 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) του ν. 4412/2016 ορίζεται ότι: «1. Όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 75 και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 75, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α' ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν ωστόσο να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων μόνο εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Αν ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό. Η αναθέτουσα αρχή ελέγχει, σύμφωνα με τα άρθρα 79, 80 και 81, αν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο οικονομικός φορέας, πληρούν τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 73 και 74. Η αναθέτουσα

αρχή απαιτεί από τον οικονομικό φορέα να αντικαταστήσει έναν φορέα που δεν πληροί σχετικό κριτήριο επιλογής ή για τον οποίο συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού των παραγράφων 1 και 2. του άρθρου 73 και του άρθρου 74. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να απαιτήσει από τον οικονομικό φορέα την αντικατάσταση φορέα για τον οποίον συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού της παρ. 4 του άρθρου 73 και του άρθρου 74. ...Υπό τους ίδιους όρους, μία ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, μπορεί να στηρίζεται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων. 2. Στην περίπτωση συμβάσεων έργων ή συμβάσεων υπηρεσιών ή στην περίπτωση εργασιών τοποθέτησης και εγκατάστασης στο πλαίσιο σύμβασης προμηθειών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν την εκτέλεση ορισμένων κρίσιμων καθηκόντων απευθείας από τον ίδιο τον προσφέροντα ή, αν η προσφορά υποβάλλεται από ένωση οικονομικών φορέων, όπως αναφέρεται στην παρ. 2 του άρθρου 19, από έναν από τους συμμετέχοντες στην ένωση αυτή. [...].

17. Επειδή σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης ορίζεται:

«2.2.6 Τεχνική και επαγγελματική ικανότητα

Ο υποψήφιος οικονομικός φορέας για την παραδεκτή συμμετοχή του πρέπει να πληροί τα παρακάτω κριτήρια τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, άλλως η προσφορά του απορρίπτεται ως απαράδεκτη. Ειδικότερα: 1. Ο υποψήφιος οικονομικός φορέας ή σε περίπτωση ένωσης/κοινοπραξίας ένα τουλάχιστον μέλος της πρέπει να έχει προβεί σε εμπρόθεσμη και προσήκουσα ολοκλήρωση 2 τουλάχιστον έργων συναφών με το φυσικό αντικείμενο του διαγωνισμού, με συμβατικό ύψος τουλάχιστον ίσο με το 100% του προϋπολογισμού του παρόντος έργου (χωρίς ΦΠΑ) ή να έχει υλοποιήσει και διαχειριστεί 2 τουλάχιστον συγχρηματοδοτούμενες Πράξεις / έργα από Διαρθρωτικά ή άλλα ταμεία της Ε.Ε, συναφών ως προς τη πολυπλοκότητα, τη δομή, τη διάρθρωση και το οικονομικό αντικείμενο με την Πράξη με MIS 5030041. Σε περίπτωση ένωσης / κοινοπραξίας η παραπάνω προϋπόθεση δύναται να καλύπτεται αθροιστικά από όλα τα μέλη της ένωσης / κοινοπραξίας. Τα παραπάνω έργα /

Πράξεις θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός των 5 ετών πριν από την ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού (2014 – Σήμερα). Ως ημερομηνία ολοκλήρωσης νοείται η ημερομηνία της βεβαίωσης/πρωτοκόλλου οριστικής παραλαβής του έργου, που εκδίδει η Αναθέτουσα Αρχή / Αποδέκτης. Σε περίπτωση που από τις προσκομιζόμενες βεβαιώσεις/πρωτόκολλα παραλαβής των έργων, δεν διαφαίνονται τα παραπάνω στοιχεία, ο υποψήφιος ανάδοχος, υποχρεούται να υποβάλλει τις υπογεγραμμένες συμβάσεις των έργων. 2. Ο υποψήφιος θα πρέπει να διαθέτει Ομάδα Έργου που θα αναλάβει τη διοίκηση υλοποίησης του έργου, η οποία θα έχει την ακόλουθη τουλάχιστον σύνθεση και προσόντα: α. Ένας Υπεύθυνος Έργου (Υ.Ε.). Ο Υπεύθυνος Έργου (Υ.Ε.) πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον τα παρακάτω προσόντα: κάτοχος πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (ΑΕΙ/ΤΕΙ), τουλάχιστον 10 έτη επαγγελματική εμπειρία στη διαχείριση και διοίκηση συγχρηματοδοτούμενων έργων. β. Ένας Αναπληρωτής Υπεύθυνος του Έργου (Α.Υ.Ε.). Ο Αναπληρωτής Υπεύθυνος του Έργου (Α.Υ.Ε.) πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον τα παρακάτω προσόντα: κάτοχος πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (ΑΕΙ/ΤΕΙ), τουλάχιστον 5 έτη επαγγελματική εμπειρία στη διαχείριση και διοίκηση συγχρηματοδοτούμενων έργων γ. Τουλάχιστον τέσσερα (4) στελέχη καθένα από τα οποία διαθέτει κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα προσόντα: Κάτοχος πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Επαγγελματική Εμπειρία δύο (2) ετών στην διαχείριση και παρακολούθηση έργων. Το σύνολο της Ομάδας Έργου θα πρέπει -επί ποινή αποκλεισμού-, να συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να είναι εταίροι ή μέλη διοίκησης του υποψήφιου αναδόχου ή σε περίπτωση ένωσης / κοινοπραξίας θα πρέπει να συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να είναι εταίροι ή μέλη διοίκησης των νομικών προσώπων που μετέχουν στην ένωση / κοινοπραξία. Όλα τα μέλη της ομάδας έργου θα πρέπει να έχουν καθημερινή παρουσία στα γραφεία της Αναθέτουσας Αρχής καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του έργου. Ο Υπεύθυνος Έργου είναι υπεύθυνος για τον συντονισμό της Ομάδας Έργου και θα παρίσταται σε όλες τις συσκέψεις και τις παρουσιάσεις που θα ζητούνται από την Αναθέτουσα Αρχή και τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς. Η Αναθέτουσα

Αρχή δύναται να ζητήσει την αντικατάσταση μέλους του προσωπικού του Αναδόχου, οπότε ο Ανάδοχος οφείλει, άμεσα, να προβεί σε αντικατάστασή του με άλλο πρόσωπο, ανάλογης εμπειρίας και προσόντων. Αντικατάσταση μέλους του προσωπικού του Αναδόχου, κατόπιν αιτήματός του, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του Έργου, δύναται να γίνει μετά από έγκριση της Αναθέτουσας Αρχής και μόνο με άλλο πρόσωπο αντιστοίχων προσόντων ή εμπειρίας. Ο Ανάδοχος υποχρεούται να ειδοποιήσει την Αναθέτουσα Αρχή εγγράφως, τουλάχιστον τριάντα (30) ημερολογιακές ημέρες πριν από την αντικατάσταση. Σε περίπτωση που μέλη της Ομάδας Έργου του Αναδόχου αποχωρήσουν από αυτήν ή λύσουν τη συνεργασία τους μαζί του, ο Ανάδοχος υποχρεούται να εξασφαλίσει ότι κατά το χρονικό διάστημα, μέχρι την αποχώρησή τους, θα παρέχουν κανονικά τις υπηρεσίες τους και αφετέρου να αντικαταστήσει άμεσα τους αποχωρήσαντες συνεργάτες με άλλους ανάλογης εμπειρίας και προσόντων μετά από έγκριση της Αναθέτουσας Αρχής. Τα στελέχη της Ομάδας Έργου που θα χρησιμοποιηθούν από τον Ανάδοχο για την εκτέλεση του έργου της παρούσας σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνδέονται με οποιαδήποτε μορφή σχέσης εργασίας με την ΚΕΔΕ και, συνεπώς, δεν γεννάται καμία υποχρέωση, οποιασδήποτε μορφής, της ΚΕΔΕ απέναντί τους. [...]

2.2.8 Στήριξη στην ικανότητα τρίτων

Οι οικονομικοί φορείς, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της παραγράφου 2.2.6), μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται. Ειδικά, όσον αφορά στα κριτήρια επαγγελματικής ικανότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ή με

την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο, εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Όταν οι οικονομικοί φορείς στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την απαιτούμενη με τη διακήρυξη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς και αυτοί στους οποίους στηρίζονται είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης. Υπό τους ίδιους όρους οι ενώσεις οικονομικών φορέων μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες των συμμετεχόντων στην ένωση ή άλλων φορέων.

2.2.9.2 Αποδεικτικά μέσα

.....Για την περίπτωση 2 της παραγράφου 2.2.6.

[Παρατίθεται πίνακας]

αναλυτικά βιογραφικά όλων των μελών της Ομάδας Έργου στα οποία να αποτυπώνεται σαφώς η συμμετοχή και ο ρόλος τους σε ανάλογης φύσης έργα,
 αντίγραφα τίτλων σπουδών ή/και των απαιτούμενων πιστοποιητικών των μελών της ομάδας Έργου βεβαιώσεις εργοδοτών, από τις οποίες να προκύπτει η απαιτούμενη επαγγελματική εμπειρία Υπεύθυνες Δηλώσεις όλων των μελών της ομάδας Έργου, όπου δηλώνουν ότι τα αναφερόμενα στα βιογραφικά τους σημειώματα είναι αληθή, ότι γνωρίζουν το ρόλο και τη θέση τους στο συγκεκριμένο έργο όπως περιγράφεται στην προσφορά και ότι έχουν συμφωνήσει με τον προσφέροντα για την συμμετοχή τους σε όλη τη διάρκεια του έργου τόσο στη περίπτωση του μόνιμου προσωπικού όσο και για τα μέλη της ομάδας έργου δεν ανήκουν στο δυναμικό του συμμετέχοντος Πίνακα προσωπικού της επιθεώρησης εργασίας του υποψηφίου οικονομικού φορέα, στον οποίο δηλώνονται οι εργαζόμενοι με εξαρτημένη σχέση εργασίας που αποτελούν μέλη της Ομάδας Έργου ή / και καταστατικό / ΦΕΚ εκπροσώπησης / πρόσφατο πρακτικό Διοικητικού Συμβουλίου ή γενικής Συνέλευσης, από τα

οποία να προκύπτουν οι εταίροι ή μέλη Διοίκησης των Νομικών Προσώπων που έχουν δηλωθεί στην Ομάδα Έργου. Σε περίπτωση ένωσης οικονομικών φορέων που υποβάλλει κοινή προσφορά το ανωτέρω κριτήριο δύναται να αποδεικνύεται από τα μέλη της ένωσης σωρευτικά.

18. Επειδή, τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής διαμορφώνονται με γνώμονα τις αρχές της αναλογικότητας και της χρηστής δημοσιονομικής διοίκησης στα πλαίσια του ελεύθερου και αποτελεσματικού ανταγωνισμού (βλ. και A.S. Graelis, “Public Procurement and the EU Competition Rules” (Hart 2015, 2η εκδ.) 6.II.A.vii) και κρίνονται με βάση την συγκεκριμένη υπό ανάθεση σύμβαση και όχι *in abstracto* (βλ.κατ’ αναλογία Δ. Ράικο, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β΄ έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2017, σελ. 410 επ.) .

19. Επειδή, ειδικότερα, διαχρονικά στους σκοπούς της ενωσιακής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, εντάσσεται το άνοιγμα στον ευρύτερο δυνατό ανταγωνισμό (βλ. ιδίως, υπ’ αυτήν την έννοια, απόφαση C-337/06, Bayerischer Rundfunk, σκέψη 39), ενώ συνάδει προς τους επιδιωκόμενους από το ενωσιακό δίκαιο σκοπούς η διασφάλιση της συμμετοχής του μεγαλύτερου δυνατού αριθμού επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς (απόφαση της 19ης Μαΐου 2009, C-538/07, Assitur, σκέψη 26). Πρέπει συναφώς να προστεθεί ότι το άνοιγμα στον ευρύτερο δυνατό ανταγωνισμό δεν συναρτάται μόνο με τη διασφάλιση του ενωσιακού συμφέροντος στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά εξίσου με το συμφέρον της ίδιας της αναθέτουσας αρχής, η οποία διαθέτει με τον τρόπο αυτόν ευρεία δυνατότητα επιλογής σε σχέση με την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής απόψεως και πλέον αρμόζουσα προς τις καθορισθείσες ανάγκες προσφορά (C-305/08, CoNISMa, ECLI:EU:C:2009:807, σκ 37).

20. Επειδή, όπως αναφέρεται ρητώς στο άρθρο 18 του ν. 4412/2016 και παγίως έχει κριθεί από τη νομολογία (ΕΑ ΣτΕ Β΄ Τμ. 1135/2010), οι όροι διακήρυξης διαγωνισμού για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης πρέπει να μην παραβιάζουν τις θεμελιώδεις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού και της ίσης

μεταχείρισης των επιχειρηματιών (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, *Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31).

21. Επειδή, κατά την επιλογή σε επίπεδο κατάρτισης διακήρυξης των τεχνικών και επαγγελματικών ικανοτήτων, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να προτιμά κριτήρια επιλογής που της επιτρέπουν να καθορίσει κατά πόσον ένας προσφέρων έχει την απαιτούμενη ικανότητα για τη συγκεκριμένη σύμβαση παρά τις γενικές ικανότητες των προσφερόντων (βλ. ειδικά την παρ. 4.1 του «Ευρωπαϊκού Κώδικα βέλτιστων πρακτικών που διευκολύνει την πρόσβαση των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις» καθώς και την Κατευθυντήρια Οδηγία 13 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ με θέμα «Κριτήρια ποιοτικής επιλογής δημοσίων συμβάσεων και έλεγχος καταλληλότητας»).

22. Επειδή, ειδικότερα, βασικό κριτήριο ερμηνείας της προσφορότητας και καταλληλότητας των ποιοτικών κριτηρίων για την αντικειμενική διακρίβωση των ικανοτήτων των υποψηφίων αναδοχών, είναι η αρχή του ελεύθερου ανταγωνισμού, η οποία εντός του πλαισίου του ενωσιακού δικαίου συνιστά πρωταρχικό πυλώνα της ασκούμενης δια των δημοσίων συμβάσεων οικονομικής δραστηριότητας και βάση για τις διαδικασίες ανάθεσής τους. Τούτο προκύπτει εξάλλου, αφενός από τη θέση των άρ. 101 επ. ΣΛΕΕ στο πρωτογενές ενωσιακό δίκαιο, αφετέρου από σωρεία προβλέψεων της οικείας Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, οι οποίες θέτουν τον όχι απλώς ονομαστικό και θεωρητικό, αλλά αποτελεσματικό, βιώσιμο και ουσιώδη ανταγωνισμό (βλ. εν γένει περί «βιώσιμου» ανταγωνισμού ενδεικτικά σε ΔΕΕ, Απόφαση της 19ης Απριλίου 2012, C-549/10 TOMRA, Ψηφ. Συλλογή ECLI:EU:C:2012:221, ΠΕΚ Απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2007, T-201/04 Microsoft, Συλλογή 2007, σ. II-

3601, παρ. 436, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Απόφαση της 13ης Αυγούστου 2003, 2003/741/EK στην Υπόθεση COMP D3/38.044-NDC Health/IMS Health: Interim Measures C(2003)2920, παρ. 15 περί βιώσιμου ανταγωνισμού) στο επίκεντρο και ως συστατικό του πυρήνα κάθε ειδικότερου κανόνα επί των δημοσίων συμβάσεων, άρα κάθε επιμέρους διαδικασίας και διάταξης (βλ. παρ. 1,7, 31, 32, 33, 36, 49, 50, 59, 61, 63, 69, 74, 78, 79, 90, 92 96 Προοιμίου και άρ. 24, 30, 32, 40, 41, 49, 57, 66, 67 Οδηγίας). Ειδικότερα, αυτό σημαίνει ότι η ως άνω αρχή του αποτελεσματικού ανταγωνισμού θα πρέπει να διέπει την κατά τα ως άνω συνδυασμένη εφαρμογή των παρ. 1 και 4 του άρ. 75 Ν. 4412/2016 και συγκεκριμένα ότι τα όποια κριτήρια επιλογής δεν θα πρέπει να φθάνουν τέτοιο επίπεδο, ώστε να περιορίζουν δραστικά τον ανταγωνισμό, ακόμη και αν αφήνουν κάποιο έστω περιθώριο περιορισμένης εμφάνισής του, χωρίς τούτος ο περιορισμός να είναι απόλυτα αναγκαίος για τη διασφάλιση ομαλής εκτέλεσης του αντικείμενου της σύμβασης. Οι δε αρχές της σχετικότητας, αναλογικότητας και αντικειμενικής σύνδεσης των κριτηρίων αυτών με το αντικείμενο και τον σκοπό της σύμβασης πρέπει ομοίως να ερμηνεύονται υπό το ως άνω πρίσμα. Αυτά έχουν ως συνέπεια ότι μεταξύ άλλων τα όποια κριτήρια επιλογής, ακόμη και αν καταρχήν παρίστανται ως θεμιτά, δεν θα πρέπει να διατυπώνονται με τρόπο τέτοιο, ώστε να αποκλείουν υποψηφίους αναδόχους, οι οποίοι υπό άλλη, ομοίως επαρκή για τη διασφάλιση της απαιτούμενης ικανότητας, θα μετείχαν, τονώνοντας ούτως τον ανταγωνισμό (βλ. και Απόφαση ΑΕΠΠ με αρ.120/2017).

23. Επειδή, όπως έχει παγίως κριθεί από τη νομολογία του ΔΕΕ επί των άρθρων 47 παρ. 2 και 3, και 48 παρ. 3 και 4, της Οδηγίας 2004/18/EK, η οποία καταργήθηκε με την Οδηγία 24/2014/ΕΕ, ωστόσο, υπάρχει αντίστοιχη ρύθμιση με τις παλαιότερες διατάξεις στο άρθρο 63 (όπως αυτό μεταφέρθηκε στο άρθρο 78 του Ν. 4412/2016), αναγνωρίζεται το δικαίωμα κάθε οικονομικού φορέα να μπορεί να επικαλείται, για συγκεκριμένη σύμβαση, τις δυνατότητες άλλων φορέων, ασχέτως της φύσεως των δεσμών του με αυτούς, εφόσον αποδεικνύεται στην αναθέτουσα αρχή ότι ο υποψήφιος ή προσφέρων, ο οποίος επικαλείται τις δυνατότητες ενός ή περισσότερων άλλων φορέων, θα έχει

πράγματι στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους και τα μέσα αυτών, τα οποία είναι αναγκαία για την εκτέλεση της συμβάσεως (βλ. απόφαση της 10^{ης} Οκτωβρίου 2013, C-94/12, Swm Costruzioni 2 SpA και Mannocchi Luigino DI, EU:C:2013:646, σκέψεις 29 και 33). Ενόψει των ανωτέρω, οσάκις μια εταιρία επικαλείται, προκειμένου να αποδείξει τις τεχνικές, χρηματοδοτικές και οικονομικές ικανότητές της για να γίνει δεκτή σε διαδικασία υποβολής προσφορών, τις ικανότητες οργανισμών ή επιχειρήσεων προς τις οποίες συνδέεται με άμεσους ή έμμεσους δεσμούς, ανεξάρτητα από τη νομική φύση τους, οφείλει να αποδεικνύει ότι όντως βρίσκονται στη διάθεσή της τα μέσα των εν λόγω οργανισμών ή επιχειρήσεων που δεν της ανήκουν και που είναι αναγκαία για την εκτέλεση της συμβάσεως (βλ. απόφαση της 2^{ας} Δεκεμβρίου 1999, C-176/98, Holst Italia SpA, Συλλογή της Νομολογίας 1999 I-08607, EU:C:1999:593, σκέψη 29 και εκεί περαιτέρω παραπομπή σε κοινοτική νομολογία και απόφαση της 10^{ης} Οκτωβρίου 2013, C-94/12, Swm Costruzioni 2 SpA και Mannocchi Luigino DI, EU:C:2013:646, σκέψη 29). Όπως προκύπτει τόσο από το αντικείμενο όσο και από το γράμμα των εν λόγω διατάξεων, ένα πρόσωπο δεν μπορεί να αποκλειστεί από διαδικασία αναθέσεως δημόσιας συμβάσεως υπηρεσιών με την αιτιολογία απλώς και μόνον ότι προτίθεται να διαθέσει, προς εκτέλεση της συμβάσεως, μέσα που δεν κατέχει το ίδιο αλλά που ανήκουν σε μία ή περισσότερες άλλες οντότητες (απόφαση της 14^{ης} Απριλίου 1994, C-389/92, Ballast Nedam Groep NV, Συλλογή της Νομολογίας 1994, σελ. I-01289, σκέψη 15). Επομένως, έχει δικαίωμα υποβολής προσφοράς ή καταθέσεως αιτήσεως συμμετοχής κάθε πρόσωπο ή φορέας που, ενόψει των όρων που θέτει η οικεία προκήρυξη, φρονεί ότι διαθέτει την απαιτούμενη ικανότητα προς εκτέλεση της συμβάσεως, απευθείας ή μέσω τρίτου (π.χ. μέσω ιδιωτικού συμφωνητικού περί δέσμευσης πόρων ή μέσω υπεργολαβίας), ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος – δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου – που τον διέπει και ανεξαρτήτως του εάν δραστηριοποιείται στην αγορά επί συστηματικής βάσεως ή μόνον ευκαιριακά, ή εάν επιδοτείται από κρατικούς πόρους ή όχι (απόφαση της 23^{ης} Δεκεμβρίου 2009, C-305/08, Consorzio Nazionale Interuniversitario per le Scienze del Mare CoNISMa, σκ. 42).

24. Επειδή, ειδικότερα, ο εκάστοτε προσφέρων, έχει την ευχέρεια να επιλέξει τη νομική φύση των δεσμών που προτίθεται να συνάψει με τους φορείς των οποίων τις δυνατότητες επικαλείται για την εκτέλεση συγκεκριμένης συμβάσεως (C-234/14, «Ostas celtnieks» SIA, ECLI:EU:C:2016:6 σκ.28), εντούτοις, οφείλει να αποδεικνύει ότι όντως έχει στη διάθεσή του τους πόρους των συγκεκριμένων φορέων που δεν του ανήκουν και είναι αναγκαίοι για την εκτέλεση της συγκεκριμένης συμβάσεως (βλ., συναφώς, απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 1999, Holst Italia, C-176/98, EU:C:1999:593, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία και Swm Costruzioni 2 και Mannocchi Luigino, C94/12, EU:C:2013:646, σκέψη 29 και Αποφάσεις ΑΕΠΠ 135/2017, 30 και 237/2018). (C-324/14, Partner Apelski Dariusz, ECLI:EU:C:2016:214, σκ.88-90).

25. Επειδή, περαιτέρω, έχει κριθεί από το ΔΕΕ ότι ένας συμμετέχων οικονομικός φορέας έχει τη δυνατότητα να κάνει χρήση της πολλαπλής ή μερικής επίκλησης των δυνατοτήτων τρίτων, ήτοι είτε της σώρευσης των δυνατοτήτων περισσότερων οικονομικών φορέων είτε της μερικής στήριξης σε ορισμένες μόνο από αυτές, για την πλήρωση των κριτηρίων επάρκειας που θέτει η αναθέτουσα αρχή (βλ. Δ. Ράικος, τ. Πρόεδρος ΕΑΑΔΗΣΥ, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, έκδ. β' 2017, σελ. 450, με παραπομπή στην απόφαση ΔΕΕ της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2013, C-94/2012, Swm Costruzioni Spa Mannochi Luigino). Συγκεκριμένα, στη σκέψη 30-34 της απόφασης ΔΕΕ της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2013, C-94/2012, Swm Costruzioni Spa Mannochi Luigino, σχετικά και με τις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα N. Jääskinen, αναφέρεται ότι: *«Παρατηρείται συναφώς, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 18 των προτάσεών του, ότι η συστηματική χρήση του πληθυντικού αριθμού στις διατάξεις αυτές σημαίνει ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν απαγορεύουν, κατ' αρχήν, στους υποψηφίους ή προσφέροντες να προσφεύγουν στις δυνατότητες περισσότερων τρίτων για να αποδείξουν ότι καλύπτουν τα ελάχιστα επίπεδα ικανοτήτων. A fortiori, οι εν λόγω διατάξεις δεν θεσπίζουν κατ' αρχήν απαγόρευση προσφυγής ενός υποψηφίου ή προσφέροντος στις δυνατότητες ενός ή περισσότερων τρίτων, επιπλέον των δικών τους δυνατοτήτων, για την*

πλήρωση των κριτηρίων που τάσσει η αναθέτουσα αρχή (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, αποφάσεις της 2ας Δεκεμβρίου 1999, C-176/98, Holst Italia, Συλλογή 1999, σ. I-8607, σκέψεις 26 και 27, καθώς και της 18ης Μαρτίου 2004, C-314/01, Siemens και ARGE Telekom, Συλλογή 2004, σ. I-2549, σκέψη 43)..».

26. Επειδή, η αρχή της αναλογικότητας, αποτελεί γενική αρχή του ενωσιακού δικαίου, σύμφωνα με την οποία, κάθε επιλεγόμενο μέτρο πρέπει να είναι συγχρόνως αναγκαίο και πρόσφορο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. (ΔΕΕ, Απόφαση της 22.10.2015, Υπόθεση C-425/14, Impresa Edilux Srl, σκέψη 29, ΔΕΕ, Απόφαση της 16.12.2008, Υπόθεση C-213/07, Μηχανική Α.Ε, σκέψη 49, ΔΕΕ, Απόφαση της 23.12.2009, Υπόθεση C-376/08, Serrantoni και Consorzio stabile edili, σκέψη 33, ΔΕΕ, Απόφαση της 19.05.2009, Υπόθεση C-538/07, Assitur, σκέψεις 21 και 23, ΔΕΕ, Απόφαση της 14.12.2004, Υπόθεση C-210/03, Swedish Match, σκέψη 47, ΔΕΕ Απόφαση της 11.07.2002, Υπόθεση C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, σκέψη 59 κλπ). Εν προκειμένω, η δυνατότητα στήριξης στις ικανότητες τρίτων προς πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής δεν ασκεί νόμιμη επιρροή προκειμένου να χαρακτηριστεί αναλογική μία απαίτηση τη αναθέτουσας αρχής, καθόσον τούτο συνιστά δικαίωμα των οικονομικών φορέων και όχι βάση υπέρ της αναθέτουσας αρχής για την εισαγωγή απαιτήσεων που δεν δικαιολογούνται ευλόγως από το αντικείμενο της σύμβασης καθ' εαυτό (βλ. σχετ. Απόφαση Ελ Συν. με αρ. 151/2018 Ε Κλιμάκιο).

27. Επειδή, από τις διατάξεις των άρθρων 648 επ. Α.Κ. και 6 ν. 765/1943, που κυρώθηκε με την ΠΥΣ 324/1946 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του Α.Κ. (άρθρο 38 Εισ.Ν. Α.Κ.) συνάγεται ότι σύμβαση εξαρτημένης εργασίας υπάρχει όταν οι συμβαλλόμενοι αποβλέπουν στην παροχή της συμφωνηθείσης εργασίας και στο μισθό, ανεξάρτητα από τον τρόπο πληρωμής του, και ο εργαζόμενος υπόκειται σε νομική και προσωπική εξάρτηση από τον εργοδότη. Η εξάρτηση αυτή εκδηλώνεται με το δικαίωμα του τελευταίου να δίνει δεσμευτικές για τον εργαζόμενο εντολές και οδηγίες ως προς

τον τρόπο και το χρόνο παροχής της εργασίας και ν' ασκεί εποπτεία και έλεγχο για τη διαπίστωση της συμμόρφωσης του εργαζομένου προς αυτές. Η υποχρέωση μάλιστα του εργαζομένου να δέχεται τον έλεγχο του εργοδότη και να συμμορφώνεται προς τις οδηγίες του ως προς τον τρόπο παροχής της εργασίας αποτελεί το βασικό γνώρισμα της εξάρτησης αυτής, η οποία μπορεί να είναι χαλαρότερη στις περιπτώσεις που ο εργαζόμενος αναπτύσσει πρωτοβουλία κατά την εκτέλεση της εργασίας του λόγω των επιστημονικών ή ειδικών γνώσεων του και του αντικειμένου της εργασίας, αλλά θα πρέπει να υπάρχει για να θεωρηθεί η εργασία του ως εξαρτημένη. Αντίθετα σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών, στην οποία δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του εργατικού δικαίου, υπάρχει όταν ο εργαζόμενος παρέχει αντί μισθού τις υπηρεσίες του, χωρίς να υπόκειται στον έλεγχο και την εποπτεία του εργοδότη και να είναι υποχρεωμένος να συμμορφώνεται προς τις εντολές και οδηγίες αυτού. Και στη σύμβαση αυτή πάντως υπάρχει κάποια δέσμευση και εξάρτηση, όπως συμβαίνει σε κάθε περίπτωση που αναλαμβάνονται υποχρεώσεις με ενοχική σύμβαση και γι' αυτό ακριβώς η συμμόρφωση του εργαζομένου προς τους όρους της σύμβασής του, που μπορούν να έχουν σχέση και με τον τόπο ή τα χρονικά πλαίσια παροχής της εργασίας δεν υποδηλώνουν χωρίς άλλο εξάρτηση αυτού από τον εργοδότη με την προεκτεθείσα έννοια. Οπωσδήποτε το δικαίωμα του εργοδότη να δίνει εντολές και οδηγίες ως προς τον τρόπο, τον τόπο και το χρόνο παροχής της εργασίας και να ελέγχει τη συμμόρφωση του εργαζομένου προς αυτές, καθώς και η έκταση των αντιστοίχων υποχρεώσεων του τελευταίου, αποτελούν ενδεικτικά στοιχεία της ύπαρξης εξάρτησης, η οποία όμως δεν εξαρτάται μόνο από την συνδρομή όλων ή των περισσότερων από τα στοιχεία αυτά, διότι εκείνο που διακρίνει την εξαρτημένη εργασία από την ανεξάρτητη δεν είναι το ποσοτικό στοιχείο, δηλαδή η σώρευση περισσότερων ενδείξεων δέσμευσης και εξάρτησης αλλά το ποιοτικό, δηλαδή η ιδιαίτερη ποιότητα της δέσμευσης και εξάρτησης, η οποία έχει για τον υποβαλλόμενο σ' αυτήν εργαζόμενο συνέπειες που καθιστούν απαραίτητη την ιδιαίτερη ρύθμιση της σχέσης του με τον εργοδότη και δικαιολογούν την ειδική προστασία από το εργατικό δίκαιο. Το ποιοτικό αυτό στοιχείο συνάγεται από την εκτίμηση των

όρων και των συνθηκών παροχής της εργασίας και διαφέρει κατά περίπτωση, ανάλογα με το είδος και τη φύση της εργασίας, συνδυαζόμενο δε με τις υφιστάμενες ενδείξεις εξάρτησης, παρέχει ασφαλέστερο κριτήριο για τη διάκριση της εξαρτημένης εργασίας από την ανεξάρτητη. Με βάση το κριτήριο αυτό γίνεται φανερό ότι η σύμβαση παροχής επιστημονικών υπηρεσιών από εργαζόμενο επιστήμονα, που επιλέγει ο ίδιος βασικούς όρους της απασχόλησής του και δεν ελέγχεται από τον εργοδότη ως προς τον τρόπο και ακόμη και εν μέρει το χρόνο παροχής των υπηρεσιών του στον καθορισμένο από τη σύμβαση και τη φύση των υπηρεσιών του τόπο, δεν είναι σύμβαση εξαρτημένης εργασίας (Ολ. Α.Π. 28/2005). Εξ άλλου ο ορθός νομικός χαρακτηρισμός μιας σχέσης ως σύμβασης εξαρτημένης εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου ή ανεξαρτήτων υπηρεσιών αποτελεί κατ' εξοχήν έργο της δικαιοδοτικής λειτουργίας του δικαστηρίου που μετά από εκτίμηση όλων των συγκεκριμένων περιστάσεων χαρακτηρίζει αυτεπάγγελα την καταρτισθείσα σύμβαση με βάση το περιεχόμενό της που έγινε ανέλεγκτα δεκτό και υπάγει αυτό στην έννοια μιας ρυθμισμένης σύμβασης, χωρίς ν' ασκεί οποιαδήποτε επιρροή ο χαρακτηρισμός που έδωσαν σ' αυτήν τα συμβαλλόμενα μέρη (Α.Π 677/2017 και Ολ. Α.Π. 19/2007).

28. Επειδή, ο προσφεύγων ως αναλυτικά εκτέθηκε (βλ. σκέψη 11 της παρούσας) ισχυρίζεται ότι ο όρος που τίθεται στο άρθρο 2.2.6 της διακήρυξης αναφορικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα και την επί ποινή αποκλεισμού τεθείσα απαίτηση περί υποχρεωτικής σύνδεσης των μελών της Ομάδας Έργου και του υποψηφίου αναδόχου *με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή περί εκ μέρους τους κατοχής της ιδιότητας του εταίρου ή μέλους διοίκησης, ομοίως και σε περίπτωση ένωσης / κοινοπραξίας*, είναι παράνομος ως αντίθετος προς την παρ. 4 του άρθρου 75 του ν.4412/16 σε συνδυασμό με το εδ. β) του Παραρτήματος XII (Μέρος Β') του Προσαρτήματος Α' του ν.4412/16, που ορίζουν ευθέως ότι το προσωπικό του προσφέροντος, που θα αποτελέσει κριτήριο τεχνικής/επαγγελματικής ικανότητας «μπορεί να ανήκει στον ίδιο ή σε τρίτο» αλλά και αντιφατικός με την παρ. 1 του άρθρου 78 του ως άνω νόμου

περί στήριξης σε ικανότητες τρίτων, όπου προβλέπεται ότι ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Επικουρικά ισχυρίζεται ότι είναι και ασύνδετος προς τις υπηρεσίες, που προκηρύσσονται και δυσανάλογος θίγοντας προδήλως την αρχή της αναλογικότητας, που διέπει το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και ότι εν τέλει, έχει ως αποτέλεσμα τον παράνομο περιορισμό του ανταγωνισμού.

Η αναθέτουσα αρχή, ως ομοίως αναλυτικά εκτέθηκε (βλ. σκέψη 12 της παρούσας), ισχυρίζεται ότι, ο επίμαχος όρος είναι αναγκαίος και καθόλα νόμιμος ώστε να διασφαλισθεί η ορθή παρακολούθηση και υλοποίηση του Έργου και απολύτως συνδεδεμένος με το πλήθος και την πολυπλοκότητα των υπηρεσιών που καλείται να προσφέρει ο ανάδοχος της εν λόγω Διακήρυξης. Εξάλλου, κατά τους ισχυρισμούς της, δοθέντος ότι απαιτείται όλα τα μέλη της ομάδας έργου να έχουν καθημερινή παρουσία στα γραφεία της Αναθέτουσας Αρχής καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του Έργου, προϋποτίθεται η ενεργή εργασιακή σύμβαση εργασίας μεταξύ των μελών της ομάδας έργου και του αναδόχου είτε υπό την μορφή της σύμβασης εξηρημένης εργασίας, αφού εκ του αντικείμενου της εργασίας αυτών (είναι υπάλληλοι και όχι ελεύθεροι επαγγελματίες) αλλά και εκ της φύσεως της δικαιολογείται μόνο η ύπαρξη σύμβασης εξηρημένης εργασίας, επιπλέον διασφαλίζεται η αναθέτουσα αρχή τόσο για τήρηση των όρων της εργατικής νομοθεσίας αλλά και σε τυχόν έλεγχο από αρμοδίους φορείς δικαιολογείται η καθημερινή παρουσία τους στο χώρο της, είτε τα μέλη της ομάδας έργου να είναι εταίροι ή μέλη διοίκησης του υποψήφιου αναδόχου ή σε περίπτωση ένωσης / κοινοπραξίας θα πρέπει να συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ή να είναι εταίροι ή μέλη διοίκησης των νομικών προσώπων που μετέχουν στην ένωση / κοινοπραξία. Τέλος, η αναθέτουσα αρχή ισχυρίζεται ότι ο επίμαχος όρος δεν είναι αντιφατικός προς τον όρο 2.2.8 της Διακήρυξης περί στήριξης στην ικανότητα τρίτων, καθόσον προσφέρεται σαφώς και ευκρινώς η δυνατότητα να στηριχτεί στην ικανότητα τρίτων, με την υποχρέωση η απαίτηση που αφορά την ομάδα έργου να ικανοποιηθεί αντίστοιχα από τον δανείζων την εμπειρία.

29. Επειδή, σύμφωνα με τις επικαλούμενες από τον προσφεύγοντα διατάξεις που αφορούν στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, ήτοι του άρθρου 75 παρ.4, του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α «Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής» και την παρ. 1 του άρθρου 78 του ν. 4412/2016 που αφορά στη στήριξη σε ικανότητες τρίτων, ορίζεται ότι οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας, στα δε «αποδεικτικά μέσα» περιλαμβάνεται η αναφορά του τεχνικού προσωπικού με τον προσδιορισμό ότι, είτε αυτό ανήκει απευθείας στην επιχείρηση του οικονομικού φορέα, είτε όχι, και τέλος στο άρθρο 78 αναφέρεται ότι ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Επομένως, εκ των ανωτέρω διατάξεων τις οποίες ρητά επικαλείται ο προσφεύγων σε συνδυασμό με τα αναγραφόμενα στη σκέψη 22 της παρούσης περί βιώσιμου ανταγωνισμού, προκύπτει εναργώς ότι βούληση του ενωσιακού νομοθέτη η οποία διατρέχει το σύνολο της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, είναι η αποφυγή δημιουργίας περιορισμών που εν προκειμένω, αφορούν είτε στην εργασιακή σχέση του ανθρώπινου δυναμικού που θα απασχοληθεί στο έργο με τον προσφέροντα ή στη νομική μορφή της σχέσεως μεταξύ του δανείζοντα ικανότητα και του προσφέροντα «λήπτη» (βλ. σκέψη 24 της παρούσας), καθόσον κατ' αυτόν τον τρόπο περιορίζεται ουσιωδώς η επίτευξη της ευρύτερης δυνατής συμμετοχής προσφερόντων στις διαδικασίες δημόσιων διαγωνισμών. Τα ανωτέρω, βέβαια ουδόλως σημαίνουν ότι δεν υφίστανται προβλέψεις διασφάλισης της αναθέτουσας αρχής αναφορικά με την ορθή εκτέλεση της σύμβασης καθόσον υφίσταται ρητή πρόβλεψη περί απαίτησης απόδειξης στην αναθέτουσα αρχή ότι ο προσφέρων θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό δυνάμενη ακόμη και να απαιτήσει να εκτελεσθούν από τους ίδιους οι υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Εν πάσει περιπτώσει δεν υφίσταται σχετική

πρόβλεψη στο οικείο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία, δυνάμενη να άρει την ανωτέρω ελευθερία και να δικαιολογήσει σχετικό περιορισμό κατά το στάδιο υποβολής της προσφοράς, χωρίς να δύναται να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο οικείας απαίτησης εφόσον τους ανατεθεί η σύμβαση, στο μέτρο που η αυτή η νομική μορφή εργασίας είναι αναγκαία για την ικανοποιητική εκτέλεση της σύμβασης, ως προβλέπεται αντίστοιχα στο άρθρο 19 παρ. 3 του ν. 4412/2016 και και σε κάθε περίπτωση κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 18. Εξάλλου και η αναθέτουσα αρχή επ' αυτών ουδέν συγκεκριμένο αναφέρει, πολλώ δε μάλλον επί της διάταξης του Παραρτήματος XII που επικαλείται ο προσφεύγων, αλλά επικεντρώνεται σε ισχυρισμούς αναφορικά με την αναλογικότητα της επίμαχης διάταξης χωρίς να εισέρχεται στο πεδίο νομιμότητας τοιούτης απαίτησης κατά το χρόνο υποβολής προσφοράς ή να προβάλλει ισχυρισμό σχετικό με την σαφή πρόβλεψη του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α του ως άνω νόμου. Επομένως, γίνονται δεκτοί οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος. Περαιτέρω, αναφορικά με τους ισχυρισμούς της αναθέτουσας αρχής περί του αντικειμένου της προς ανάθεση σύμβασης του οποίου η εκτέλεση απαιτεί υπαλλήλους γραφείου απορρίπτονται ως αβάσιμοι, καθόσον βάσει του αναλυτικά εκτεθέντος αντικειμένου της, προκύπτει εναργώς ότι συνίσταται και σε παροχή νομικών υπηρεσιών (κατάρτιση σχεδίου σύμβασης, διαχείριση ενστάσεων, υποστήριξη σε διοικητικά και νομικά θέματα), και σε υπηρεσίες οικονομολόγου/λογιστή (Υποστήριξη στη σύνταξη των αιτημάτων πληρωμής για την καταβολή των δόσεων και υποστήριξη του δικαιούχου στις πληρωμές των αναδόχων • Δημιουργία και λειτουργία μηχανισμού παρακολούθησης, ελέγχου και πιστοποίησης του οικονομικού αντικειμένου). Εν προκειμένω αναφορικά με τις υπηρεσίες οικονομικού αντικειμένου δεν παρέχονται αποκλειστικά από υπαλλήλους γραφείου, όσον αφορά την παροχή νομικών υπηρεσιών, προσήκει να εκπληρώνεται από δικηγόρους, οι οποίοι δεσμεύονται από το καθήκον αληθείας, ευσυνειδησίας, πίστης έναντι του εντολέα, επιμέλειας, τήρησης του απορρήτου και ως δημόσιοι λειτουργοί και συλλειτουργοί της δικαιοσύνης ενεργούν με ανεξαρτησία και χωρίς ιεραρχική υποταγή κατά την ενάσκηση του

έργου τους, όπως οι υπάλληλοι κλάδου νομικών. Η συνταγματικά προστατευόμενη ανεξαρτησία του δικηγόρου δεν του επιτρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες του στο πλαίσιο σχέσης εξαρτημένης εργασίας με μόνη εξαίρεση τη σύμβαση έμμισθης εντολής, στο πλαίσιο της οποίας δεν υπόκειται ο δικηγόρος σε διευθυντικό δικαίωμα, ούτε σε υποχρεωτικό ωράριο (ΜΠΑΘ 6535/2018). Αναφορικά με τον ισχυρισμό της αναθέτουσας αρχής περί παραβίασης εργατικής νομοθεσίας λόγω παράλληλης απαίτησης της διακήρυξης περί καθημερινής φυσικής παρουσίας των μελών της ομάδας έργου, απορρίπτονται ως αβάσιμοι σύμφωνα με τα εκτεθέντα στη σκέψη 27 και τούτο διότι και στη σύμβαση ανεξαρτήτων υπηρεσιών υπάρχει κάποια δέσμευση και εξάρτηση, όπως συμβαίνει σε κάθε περίπτωση που αναλαμβάνονται υποχρεώσεις με ενοχική σύμβαση και γι' αυτό ακριβώς η συμμόρφωση του εργαζομένου προς τους όρους της σύμβασής του, που μπορούν να έχουν σχέση και με τον τόπο ή τα χρονικά πλαίσια παροχής της εργασίας δεν υποδηλώνουν χωρίς άλλο εξάρτηση αυτού από τον εργοδότη με την προεκτεθείσα έννοια. Τέλος, αναφορικά με τον ισχυρισμό της αναθέτουσας αρχής *περί προσφοράς των απαραίτητων βαθμών ελευθερίας στους υποψηφίους ώστε να καλύψουν τις απαιτήσεις μέσω στήριξης στις ικανότητες τρίτων*, απορρίπτεται ως αβάσιμος σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στη σκέψη 22 της παρούσας καθόσον καταλείπεται μεν κάποιο έστω περιθώριο περιορισμένης εμφάνισής του ανταγωνισμού και ελευθερίας στους προσφέροντες πλην όμως ουσιαστικά αποκλείει τη στήριξη σε ικανότητα τρίτου φυσικού προσώπου πλην των περιπτώσεων που το προτεινόμενο μέλος της ομάδας έργου είναι εταίρος ή Μέλος ΔΣ, αυξάνοντας παράλληλα το ύψος της οικονομικής προσφοράς σε σημείο που ενδεχομένως η προσφορά να καθίσταται μη ανταγωνιστική, ομοίως και στην περίπτωση στήριξης σε ικανότητα τρίτου νομικού προσώπου όπου για να τύχει εφαρμογής θα πρέπει ο προσφέρων να στηριχθεί σε νομικό πρόσωπο το οποίο θα έχει σχέση εξαρτημένης εργασίας με Μέλος της Ομάδας Έργου.

30. Επειδή, γίνεται δεκτή η εισήγηση.

Αριθμός απόφασης: 729/2019

31. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή.

32. Επειδή το κατατεθέν εκ του προσφεύγοντος παράβολο ύψους εξακοσίων ευρώ (600,00€), πρέπει να επιστραφεί στον προσφεύγοντα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 363 παρ. 5 του ν. 4412/2016.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 09.07.2019 και εκδόθηκε αυθημερόν, στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Χρυσάνθη Χαραλαμποπούλου

Ηλέκτρα Νικολακοπούλου